ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ο ΠΙΑΝΙΣΤΑΣ ΠΑΝΤΕΡΕΒΣΚΥ

Τὰ κέρδη του. Ἡ μουσική του ἰδιοφυΐα. Τὰ παιδικά του χρόνια. Ὁ ἔρως καὶ ὁ γάμος του. Οἱ ἰδιοτροπίες του. Ἡ ἀμερικανὶς ποὺ θέλει νὰ τὸν ἀκούσει. Ὁ Παντερεβσκυ πρωθυπουργὸς τῆς Πολωνίας κ. λ. π. κ. λ. π.

Τὰ κέρδη τοῦ παγκοσμίου φήμης πιανίστα Ἰγνατίου Ἰὰν Παντερέβσκυ εἶνε μιὰ λίρα τὴν ὥρα, ἂν κρίνη κανεὶς ἀπ' τὴν περιουσία ποὺ ἀπέκτησε κατὰ τὸ διάστημα τῆς καλλιτεχνικῆς του καρριέρας. Τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ ξαφνιάση κονέναν, ἀφοῦ γιὰ ἕνα ρεσιτὰλ διαρκείας εἴκοσι μόνον λεπτῶν πληρώθηκε 500 λίρες.

Καὶ τὰ ρεσιτὰλ ποῦχει δώσει μέχρι σήμερα εἶνε ἀναρίθμητα. Σὲ ἡλικία τριῶν ἐτῶν ἤξερε νὰ παίζη πιάνο. Τὸ 1872, ἦταν τότε 12 ἐτῶν, πῆγε στὴ Βαρσοβία ὅπου ἔμαθε ἁρμονία. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε τόσο τελειοποιηθεῖ στὸ πιάνο, ὥστε δὲν τοῦβγαινε σ' αὐτὸ κανεὶς ἄλλος πιανίστας στὸν κόσμο.

Ἦταν 16 ἐτῶν ὅταν ἐπεσκέφτηκε τὴν Ρωσσία, τὴ Σιβηρία καὶ τὴν Ρουμανίαν παίζοντας συνθέσεις δικές του καθὼς καὶ ἔργα μεγάλων συνθετῶν. Ὅταν γύρισε ἀπὸ τὸ πρῶτο του τουρνέ, φαίνεται πὼς δὲν ἔμεινε καὶ πολὺ εὐχαριστημένος ἀπ' τὸν ἑαυτόν του. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἰσῆλθε στὸ Κονσερβατουὰρ τῆς Βαρσοβίας γιὰ δυὸ χρόνια ὡς μαθητής, κι' ὅταν ἀπεφοίτησε γίνηκε ἀμέσως καθηγητὴς στὸ ἴδιο μουσικὸ ἵδρυμα

Ἡ ζωή στὴν ἀρχὴ τοῦ φάνηκε γεμάτη ἀπὸ πολλὲς δυσκολίες. Καὶ τὸ σπουδαιότερο πρᾶγμα ποὺ τὸν στενοχωροῦσε ἦταν, ἡ ἀϋπνία του. Πολλὲς φορὲς ἐπὶ ὁλόκληρες ἑβδομάδες δὲ μποροῦσε νὰ κλείση μάτι. Οἱ ἀϋπνίες αὐτὲς τοῦ προκαλοῦσαν νευρικὲς διαταράξεις. Ὁ ἔρως ὅμως τοῦ ἔφερε κάποιον ἀντιπερισπασμό. Σὲ ἡλικία 19 ἐτῶν ἀγάπησε μιὰ ὡραία νέα δυὸ χρόνια μικροτερή του μὲ τὴν ὁποίαν γνωρίστηκε σ' ἕνα κονσέρτο του. Ἡ νέα αὐτὴ ἀνταποκρίθηκε στὸν ἔρωτά του, κι' ἔπειτα ἀπὸ ἕνα μῆνα παντρευόντουσαν.

«Θὰ γίνω μεγάλος», ἔλεγε ὁ μέγας αὐτὸς καλλιτέχνης «Θὰ γίνω πλούσιος!» «Θὰ γίνω εὐτυχής».

Εὐτυχὴς εἶχε γίνει κιόλας μὲ τὸ γάμο ποὺ ἔκανε, ὄχι ὅμως καὶ πλούσιος γιατὶ ἡ ἀξία του δὲν εἶχε ἀναγνωρισθῆ ἀπ' τὸν πολὺ κόσμο. Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς κι' ἡ γυναῖκα του πέθανε ἔξαφνα ἀφίνοντας ἕνα παιδὶ ποὺ ἔγινε τὸ εἴδωλο τοῦ Παντερέβσκυ. Τώρα πιὰ δὲν ἦταν οὔτε εὐτυχής. Γιὰ νὰ παρηγορηθῆ ἐπεδόθη μὲ μεγαλείτερο πάθος στὴ μουσική. Τὸ παίξιμο τοῦ πιάνου ἔγινε ἡ μόνη του ἀσχολία. Πῆγε στὸ Βερολῖνο καὶ στὴ Βιέννη κι' ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὸν μέγαν Λεσκετίζκυ, ἀφοσιώθηκε στὴ μελέτη τρία ὁλόκληρα χρόνια, χωρὶς διακοπή! Τὸ 1887 ἔκανε τὴ δημοσία ἐμφάνισή του στὴν Βιέννην, κι' ἔπειτα ἀπὸ τρία χρόνια ἔκανε τὸ ντεμποῦτο του στὴν αἴθουσα τῶν συναυλιῶν τῆς Στρὴτ Ζέϊμς, στὸ Λονδῖνον. Ἡ ἐπιτυχία του ἦταν ἀφάνταστη.

Ὁ μουσικὸς μὲ τὰ «χρυσᾶ μαλλιὰ» ὅπως τὸν ὀνόμαζαν, ἀνακηρύχθηκε Βασιλεὺς τοῦ Πιάνου. Στὴν Ἀμερικὴ ποὺ πῆγε κατόπιν, κέρδισε μέσα σὲ πέντε μῆνες 30.000 λίρες.

Ἡ ἐμφάνισή του στὸ Παρίσι, γίνηκε τὸ 1888, ἕνα χρόνο μετὰ τὴν ἐμφάνισή του στὴ Βιέννη. Ἡ αἴθουσα ἦταν γεμάτη, καὶ σ' αὐτὴν παρευρίσκοντο καὶ οἱ δύο περίφημοι μαέστροι, ὁ κ. Λαμαρὲ καὶ ὁ κ. Κολὸν ὁ ἱδρυτὴς τῆς ὁμωνύμου Παρισινῆς αἰθούσης συναυλιῶν. Μόλις τὸν ἄκουσανε στὸ πιάνο, τοῦ προτείναν στὸ διάλλειμα νὰ παίξη μαζὶ μὲ τὴν ὀρχήστρα των. Ἡ ἐπιτυχία του ἦταν καταπληκτική.

Ἀπὸ τότε ἡ μόνιμη κατοικία τοῦ Παντερέβσκυ ἔγινε μιὰ ἐπαυλις στὴ Κόσνα, τριγυρισμένη ἀπὸ 200 κυπαρίσσια. Ἄρχισε νὰ λαβαίνη κάθε μέρα ἄπειρες προσκλήσεις γιὰ συναυλίες ἀπὸ διάφορες εὐρωπαϊκὲς μεγαλουπόλεις χωρὶς ὅμως ν' ἀπαντάη σὲ καμμιά. Εἶταν ἀποφασισμένος νὰ ζήση στὴ μοναξιά. Διηγοῦνται μάλιστα ὅτι μιὰ ἀμερικανίδα ξεκίνησε ἐπίτηδες ἀπὸ τὴν Νέα Ὑόρκη ἀποφασισμένη μὲ κάθε τρόπο ν' ἀκούση τὸν Παντερέβσκυ στὸ πιάνο. Ὅταν ἔφθασε στὴ πόλι ποὺ κατοικοῦσε ὁ μεγάλος πιανίστας, τοῦ ἔστειλε ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο της ἕνα γράμμα μὲ τὸ ὁποῖο τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὴν δεχθῆ στὴν ἐπαυλί του, ἀφοῦ ἔκανε ἕνα τόσο μακρινὸ ταξεῖδι μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν ἀκούση νὰ παίζη πιάνο καὶ τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι γιὰ κάθε λεπτὸ ποὺ θὰ περνοῦσε θὰ τὸν ἀποζημίωνε μὲ μισὴ γουϊνέαν.

Ὁ Παντερέβσκυ μὲ χαρακτηριστικὴ γενναιοδωρία πῆγε στὸ ξενοδοχεῖο ποὺ διέμενε ἡ ἰδιότροπη αὐτὴ ἀμερικανὶς καὶ τῆς ἔπαιξε διάφορα κομμάτια στὸ πιάνο. Περιττὸν τώρα νὰ προσθέσουμε ὅτι ἀρνήθηκε νὰ πληρωθῆ.

Παρ' ὅλη του τὴ δόξα ὁ Παντερέβσκυ δὲν ἔπαυσε νὰ μελετάη, κι' ὅταν ἐπρόκειτο νὰ δώση κανένα κονσέρτο, ἔκανε προηγουμένως ἐπὶ ὁλόκληρες ἡμέρες, δοκιμὲς στὸ πιάνο χωρὶς νὰ φάη οὔτε νὰ κοιμηθῆ. Καπνίζει πολὺ καὶ τοῦ ἀρέσει τὸ μπιλλιάρδο, τὸ ὁποῖο τοῦ εἶνε ἡ μόνη προφύλαξη καὶ ξεκουραστικὴ διασκέδαση. Ὅλα σχεδὸν τὰ πολιτισμένα κράτη τὸν ἔχουν τιμήσει μὲ τὰ μεγαλείτερα παράσημά τους

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ὅταν ἡ Πολωνία ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν ξενικὸ ζυγό, οἱ συμπατριῶται του ἐκτιμῶντας ὄχι μόνο τὸν μεγάλο πιανίστα, ἀλλὰ καὶ τὸν μεγάλον ἄνθρωπον τὸν ἔκαμαν Πρωθυπουργό. Σήμερα ὁ Παντερέβσκυ μένει στὸ Λονδῖνο.

Ὁ Παντερέβσκυ

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ ἀδελφός μου ἐνεργοῦσε μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις ν' ἀποφυλακισθῶ διὰ χάριτος. Ὁ Ἰωάννης Παπαδισμαντόπουλος, γενικὸς ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, εἶχε ἀναλάβει προθύμως τὴν ἐνέργεια τῆς ἀποφυλακίσεώς μου. Καὶ τέλος τὴν 4 Ἰουλίου 1895, ἀπηλλασσόμην τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς μου καὶ ἔβγαινα πάλιν εἰς τὸν κόσμον μὲ μίαν ἀόριστον ἐλπίδα περὶ ἐπιτυχίας εἰς τὸ θεατρικὸν στάδιον, ἀλλὰ μὲ μίαν πικρίαν παραπάνω, ὅτι ἡ τρομερὰ ἐκείνη περιπέτειά μου τῶν 2 1)2 ἐτῶν, εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ φονεύσῃ κυρίως τὸν πατέρα μου...

Σοῦ εἶχα γράψει παρακάτω ὅτι ὁ πατέρας μου, πρὸ τῆς καταξιώς μου εἰς τὸν στρατόν, εἶχεν ἀναχωρήσῃ εἰς Κυπαρισσίαν μὲ τὴν μητέρα μου καὶ ἐζοῦσε πλέον μόνον μὲ τὴν συνταξίν του, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ εἰσοδός μου εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν ὑπαξιωματικῶν μοῦ ἐξησφάλιζε ἕνα μέλλον. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ὅτι τὸ καλοκαῖρι ποὺ εἶχε τελειώσει ἡ σπουδή μου καὶ ἐπερίμενα τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ μου ὡς ἀνθυπολοχαγοῦ, δὲν ἤξευρε μὲ ποῖον τρόπον νὰ μὲ περιποιηθῆ. Ἦτο περίπου τότε 68 ἐτῶν.

Φαντάσου λοιπὸν ποῖον κλονισμὸν ἔφερεν εἰς τὸν ἀτυχῆ γέροντα ἡ μοιραία ἐκείνη μετάπτωσις ἀπὸ τὴν ἀνακούφισιν ὅτι τὸ παιδί του ἐμβῆκε τέλος εἰς ἕνα στάδιον, ἔπειτα ἀπὸ τόσας περιπετείας, εἰς νέαν ἀνησυχίαν περὶ τῆς τύχης του, κατόπιν μιᾶς προφυλακίσεως ἐπὶ κατηγορίᾳ τὴν ὁποίαν ἡ φήμη εἶχεν ἐξογκώσει, τὸ δὲ Στρατοδικεῖον εἶχεν ὑπερβῆ καὶ τὴν φήμην εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Κατόπιν ἐντόνου ἐνεργείας τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ τῶν φίλων μου, ἰδίως τοῦ Γεωργίου Πώπ, αἱ ἐφημερίδες δὲν ἀνέγραψαν τὴν καταδίκην μου, ἑπομένως ὁ πατέρας μου δὲν ἐγνώριζε καλὰ-καλὰ τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς. Οἱ ἐν Κυπαρισσίᾳ τοῦ ἀπέκρυπταν τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία ἦτο πλέον γνωστὴ εἰς ὅλους πλὴν αὐτοῦ. Τοῦ ἔλεγον ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μικρῆς κατηγορίας, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶχε μεγάλας ἀκολουθίας διὰ τὸ μέλλον μου. Ἀλλ' ὁ μυστικισμὸς αὐτὸς τὸν ἐβασάνιζε περισσότερο καὶ ηὔξανε τὰς ἀνησυχίας του. Ἐπὶ πλέον δὲ ὁ ταμίας τῆς Κυπαρισσίας, ἀνακαλύψας προκατακλυσμιαῖα κτηματικὰ χρέη του πρὸς τὸ δημόσιον, εἶχεν ἐπαυξήσει καὶ τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν του, διότι ἐκρατοῦσε γενναῖον χρηματικὸν ποσὸν ἀπὸ τὴν τελευταία σύνταξί του ὡς νομάρχου.

Ὅλα αὐτὰ μαζωμένα, παρ' ὅλην τὴν ἀρτίαν ὑγείαν του, τὸν ὤθησαν εἰς τὴν ἑκουσίαν κατάλυσιν τοῦ βίου του. Ἔγραψεν ἰδιόχειρος εἰς τὸν ἀδελφόν μου μίαν ἀνυπόγραφον ἐπιστολὴν: «Σπεῦσε νὰ παραλάβῃς τὴν μητέρα σου, διότι ὁ πατήρ σου ἀπέθανε...» Ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν μόνος του εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῒ διέλυσε σπίρτα μέσα στὸ νερό, ἔπιε τὸ φώσφορο καὶ ἀπέθανε!

Φαντάσου, φίλε μου τὴν ἰδικήν μου θλίψιν, — ἤμην εἰς τὸν ἀπαίσιον Μενδρεσὲν ἀκόμη ὑπὸ ἀναίρεσιν — ὅτε ὁ ἀδελφός μου ἔφερε τὴν τρομερὰν εἴδησιν.

Οἱ τερατάνθρωποι ἐκεῖνοι δήμιοι τοῦ Στρατοδικείου, εἶχον δολοφονήσει καὶ τὸ παιδί καὶ τὸν πατέρα!

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὡρκίσθηκα τὴν ἀμείλικτη ἐκδίκηση καὶ ἠθικὴν τιμωρίαν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὴν ἐπέβαλα μὲ περισσοτέραν ἀσφάλειαν, διότι, ὅτε ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν φυλακήν ἔφερα ὑπὸ μάλης κολοσσιαῖον σύγγραμα, ποὺ περιλάμβανε τὴν ἀνάλυσιν τῆς ὑποθέσεως ἐκείνης, μὲ καθαρὰ τὰ ὀνόματα τῶν πραγματικῶν ἐνόχων, πορνῶν, ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, δικηγόρων, ἰατρῶν καὶ καθενὸς ἀχρείου ποὺ εἶχεν ἀναμιχθῆ καὶ ὀργιάσῃ.

***

Πρώτη μου φροντίς, μόλις ἐβγῆκα, ἦτο νὰ κάμω ἔκδοσιν τῶν «Ἀπομνημονευμάτων Ἀξιωματικοῦ», εὑρῆκα τὸν Θεόδωρον Ἀποστολόπουλον, καὶ ἤρχισεν ἡ ἔκδοσις, κατόπιν μιᾶς σκανδαλώδους διαφημίσεως, ἡ ὁποία ἐπροκάλεσε πολὺ τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, ἐγνώσθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τερατώδους δικαστικοῦ σκανδάλου.

Τὸ βιβλίον ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται κατὰ φυλλάδια, ἀπὸ 16 σελίδας καθ' ἑκάστην, καὶ ἐπωλεῖτο εἰς τοὺς δρόμους μὲ τὰς ἐφημερίδας. Ἐγίνετο ἀνάρπαστον. Οἱ στρατιωτικοὶ δικαστικοὶ καὶ συνένοχοι τῶν κατηγόρων μου ἀνεφέροντο ὀνομαστὶ καὶ καθωρίζοντο αἱ πράξεις των αἱ παρανομίαι των καὶ ἡ ἐνοχή των. Τοῦτο ἐπροκάλεσε περισσοτέραν ἔκπληξιν, διότι οἱ κατηγορίαι καθωρίζοντο σαφῶς καὶ δριμύτατα οἱ δὲ ἐγκαλούμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς κοινῆς γνώμης, ὄχι μόνον δὲν προέβαινον εἰς καταδίωξιν τοῦ κατηγόρου των ἀφοῦ εἶχαν τὸ «δεδικασμένον» ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀλλὰ διαρκούσης τῆς ἐκδόσεως τῶν φυλλαδίων ἐφρόντιζον νὰ φαίνωνται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον εἰς τὰ κοινωνικὰ κέντρα τῶν Ἀθηνῶν!

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ ἐξαναστῆ ὁλόκληρος ὁ νομικὸς κόσμος, μερικοὶ ἔγραψαν καὶ ἄρθρα κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῶν Στρατοδικείων, ὁ δὲ θόρυβος ἦτο τόσον εὐνοϊκὸς διὰ τὸν συγγραφέα, ὥστε εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀπέκτησα πολὺ περισσότερον ἠθικὸν ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ εἶχα χάσει ἀπὸ τὴν καταδίκην μου.

(Ἀκολουθεῖ)